

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 4/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Ilmari Uljas, sisäministeriö
- asehallintopäällikkö Mika Lehtonen, Poliisihallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 15 päivänä heinäkuuta 2019 voimaan tulevan ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Säännös ehdotetaan muutettavaksi niin, että tietyt sähköisen asioinnin käyttöön liittyvät säännökset tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2020, kun poliisin asetietojärjestelmän uudistettu versio, joka mahdollistaa sähköisen asioinnin käyttämisen aselupiin liittyvissä asioissa, on käytössä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Vuoden 2018 valtiopäivien lopulla eduskunta on hyväksynyt lain ampuma-aselain muuttamisesta (HaVM 37/2018 vp — HE 179/2018 vp). Kyseisellä lainsäädännöllä (724/2019), joka tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2019, pannaan Suomessa kansallisesti täytäntöön aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin, niin kutsutun asedirektiivin, 91/477/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/853.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2019 vp

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys liittyy ampuma-aselain voimaantulosäännökseen jääneeseen virheeseen koskien säännöksiä, joiden voimaantulo tulee sitoa poliisin asetietojärjestelmän uudistuksen valmistumiseen ja käyttöönottoon. Ampuma-aselain muutoksella 724/2019 on muutettu ampuma-aselain 25, 42 c ja 70 §:n voimaantuloa niin, että sähköisen asioinnin käyttöön ottamiseen liittyvien säännösten voimaantuloajaksi on jäänyt virheellisesti 15.7.2019, vaikka jo aiemmin voimaantuloaika on asetietojärjestelmän kehittämishankkeen viivästyemisestä johtuen muutettu lailla 896/2018 1 päivään maaliskuuta 2020. Hallituksen esityksessä HE 4/2019 vp ehdotetaan voimaantulosäännöksen 1 momentissa kyseisen virheen korjaamista.

Ampuma-aselain 42 c §:ssä säädetään laissa 724/2019 aseensa ja sen osan yksilöintitietojen ilmoittamisesta poliisille. Hallituksen esityksessä ehdotetaan voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutettavaksi niin, että yksilöintitiedot tulee esittää 29 päivään helmikuuta 2020 asti poliisilaitoksella asioimalla ja samalla tulee esittää se ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseensa osa, jota ilmoitus koskee. Kysymys on menettelystä aikana, jolloin sähköisen asioinnin soveltamisen mahdollistama asetietojärjestelmä ei ole vielä käytettävissä. Ampuma-aseensa, tehokkaan ilma-aseensa ja aseensa osan lainaamisesta ei kuitenkaan tarvitse tehdä ilmoitusta ennen kuin sähköinen asiointi aselupa-asioissa on käytössä.

Asevelvollisen on 15.7.2019 voimaan tulevan ampuma-aselain 45 §:n 3 momentin mukaan pyydettyä esitettävä selvitys suoritettusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on pyydettyä esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan pyynnöstä tapahtuvan selvityksen esittämisvelvollisuuden sijasta säädettäväksi velvoittavasti velvollisuudesta tehdä 45 §:n 3 momentin selvitykset helmikuun 29 päivään 2020 asti, koska sitä ennen ei ole käytettävissä sähköistä asiointia mahdollistavaa tietojärjestelmää.

Hallintovaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotetut ampuma-aselain voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentin muutokset ovat tarpeellisia, koska ennen poliisin asetietojärjestelmähankkeen valmistumista sähköistä asiointia ei voida aselupa-asioissa käyttää eikä tiettyjen ampuma-aselain säännösten soveltaminen ja noudattaminen ennen asetietojärjestelmähankkeen valmistumista ole mahdollista. Valiokunta ehdottaa kuitenkin 2 momenttiin teknistä muutosta.

Tarkoitus on saadun selvityksen mukaan, että uusi asetietojärjestelmä otetaan käyttöön 1 päivänä maaliskuuta 2020. Järjestelmän on tarkoitus olla teknisesti valmis joulukuussa 2019. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella järjestelmän valmistumisesta mainitussa aikataulussa ei kuitenkaan ole varmuutta. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että poliisin lupahallinnon resurssit ovat niukkoja muun muassa suhteessa asehallinnon uudistamisen edellyttämiin tehtäviin.

Aselain 53 a § sisältää 15.7.2019 voimaan tulevat säännökset harrastuksen jatkumisen osoittamisesta. Asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin 15.7.2019 voimaan tulevan lain voimaantulosäännöksen 11 momentin toiseksi viimeinen virke, jonka mukaan lain 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus harrastuneisuuden jatkuvuuden osoittamisesta ei koske aselupaa, jonka voimassaolo jatkuu tämän momentin nojalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2019 vp

Saadun selvityksen perusteella mainitun voimaantulosäännöksen 11 momentin nojalla luvan voimassaolo jatkuu ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain (724/2019) 9 §:n 4—6 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen tai sen osan osalta, jos ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa on myönnetty viimeistään 12 päivänä kesäkuuta 2017 ja jos luvanhaltija on ilmoittanut esineen yksilöintitiedot poliisille edellä mainittuun päivään mennessä. Siirtymäsäännöksen 11 momentin mukaan edellä mainittu ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa sisältää myös oikeuden hankkia ja pitää hallussa 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja lippaita.

Ampuma-aselain 53 a §:ssä säädetty velvollisuus harrastuneisuuden jatkumisen osoittamiseen on sisältynyt 13.6.2011 voimaan tulleeseen ampuma-aselain muutokseen (124/2011). Se koskee pykälässä mainittua luvanhaltijaa ja hyväksyttävää käyttötarkoitusta koskevin rajoituksin ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdissa tarkoitettuja ampuma-aseita eli pistooleita, revolvereja, pienoispistooleita ja pienoisrevolvereja. Valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan käytännössä lähes kaikki pistoolit ovat lyhyitä keskisytytteistä patruunaa ampuvia itselataavia kertatuliaseita, joissa on irrotettava latauslaite. Niihin voidaan kiinnittää myös latauslaite, jonka kapasiteetti on yli 20 patruunaa. Tällöin ne ovat myös ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain (724/2019) 9 §:n 5 a alakohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita.

Valiokunta toteaa, että edellä selostettu huomioon ottaen poistuu ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain (124/2011) 53 a §:ään sisältynyt harrastuksen jatkumisen osoittamista koskeva velvollisuus käytännössä kaikkien itselataavien pistoolien lupien osalta, jos hallussapitoon oikeuttava lupa on myönnetty viimeistään 12 päivänä kesäkuuta 2017 ja jos luvanhaltija on ilmoittanut esineen yksilöintitiedot poliisille edellä mainittuun päivään mennessä. Koska 13.6.2011 voimaan tulleen lainmuutoksen perusteella luvat tiettyihin ampuma-aseisiin annetaan ensin enintään viiden vuoden määräaikaisina lupina, käytännössä harrastuksen jatkumisen osoittamisvelvollisuus poistuisi pistoolien hallussapitoon 14.6.2016 ja 11.6.2017 välisenä aikana myönnettyiltä toistaiseksi voimassaolevilta luvilta sekä luvilta, joiden ennen 13.6.2011 myönnetty määräaikainen lupa olisi uudistettu toistaiseksi voimassaolevaksi 13.6.2013 jälkeen. Tämä ei ole aseturvallisuuden kannalta perusteltua eikä ole valiokunnan käsityksen mukaan ollut tarkoitus.

Hallintovaliokunta ehdottaakin hallituksen esitykseen sisällyttömän siirtymäsäännöksen 11 momentin muuttamista niin, että harrastuksen jatkumisen osoittamisvelvollisuus säilyy myös pistoolien osalta.

Lisäksi valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisällyttömän siirtymäsäännöksen 14 momentin selkeyttämistä siten, ettei sen perusteella voida katsoa harrastuksen jatkumisen osoittamista koskevan velvollisuuden poistuvan ennen 12.6.2017 myönnettyiltä ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdissa tarkoitetuilta luvilta.

Hallintovaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2019 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 4/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain (724/2019) voimaantulosäännöksen 1 ja 2, 11 ja 14 momentti seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2019. Sen 25 §, 42 c §:n 2 momentin 1 kohta ja 70 §:n 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2020.

Poiketen siitä, mitä 42 c §:ssä säädetään, aseenselitykset tulee 29 päivään helmikuuta 2020 asti ilmoittaa poliisilaitoksella asioimalla ja samalla esittää se ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseensa osa, jota ilmoitus koskee. Poiketen siitä, mitä 42 c §:ssä säädetään, ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen ja aseensa osan lainaamisesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta ennen 1 päivää maaliskuuta 2020. Poiketen siitä, mitä 45 §:n 3 momentissa säädetään, asevelvollisen on 29 päivään helmikuuta 2020 asti esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta tai, jos palvelusta ei ole suoritettu, määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen aselupaa haettaessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa, mutta viimeistään 12 päivänä kesäkuuta 2017 myönnetyn, voimassa olevan ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan sellaiselle 9 §:n 4-6 kohdassa tarkoitettulle ampuma-aseelle tai sen osalle, jonka yksilöintitiedot luvan haltija on ilmoittanut poliisille 12 päivään kesäkuuta 2017 mennessä, voimassaolo jatkuu tämän lain voimaan tullessa. Edellä mainittu ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa sisältää myös oikeuden hankkia ja pitää hallussa 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja latauslaitteita. Aseluvan voimassaolo jatkuu enintään sen ajan, joksi se on myönnetty. Lain 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus harrastuksen jatkumisen osoittamisesta ei koske aselupaa, jonka voimassaolo jatkuu tämän momentin nojalla ja jonka luvan haltijalla ei tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ole ollut velvollisuutta harrastuksen jatkumisen osoittamiseen. Muilta osin edellä mainittuun aselupaan sovelletaan tätä lakia.

Tämän lain 53 a §:ää harrastuksen jatkumisen osoittamisesta sovelletaan ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaan lupaan, jonka luvan haltijalla on ollut velvollisuus tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan osoittaa harrastuksen jatkuminen sekä ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaan lupaan, joka on myönnetty tämän lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 2019.

Helsingissä 19.6.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Mika Raatikainen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok
varajäsen Veijo Niemi ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto